

OBLJETNICE Kakav je položaj hrvatskih scenografa i kostimografa

BERNARD COVIC

Atraktivna izložba: Sto godina hrvatske scenografije i kostimografije u Meštrovićevu paviljonu

Mladi kucaju na zatvorena vrata

Kostimografi i scenografi danas su u najvećem broju u statusu slobodnih umjetnika

Martina KALLE

Stoti rođendan struke hrvatski kostimografi i scenografi dostojno su obilježili - atraktivnom izložbom u Meštrovićevu paviljonu, manjom izložbom u komornom prostoru Galerije Ulupuh, gdje su svoje ideje predstavili današnji studenti, a sutrašnji majstori kazališnih kostima i kulisa, nekoliko manjih izložbi, a kruna jubileja trebala bi biti prigodna monografija čiji se izlazak iz tiska još očekuje.

Lijep je to i dostojan podsjetnik na stoljeće samozatajnih majstora. No, što stoji iza lijepe proslave? Kako je danas biti kostimograf ili scenograf u Hrvatskoj? Sudeći prema tonovima eminentnih kazališnih ljudi - neizvjesno, u moru neodređenih poslovno-pravnih odnosa.

Ponajprije, tu su nejasni kriteriji zapošljavanja kostimografa i scenografa te plaćanja rada, nema audicija i uvažavanja reputacije prethodnih projekata, ima plagijata, nemarno se čuvaju fondusi i slaba je suradnja kazališta, filma i televizije sa studentima kostimografije na zagrebačkom Tekstilno tehnološkom fakultetu, koji nemaju gdje u praksi raditi posao za koji se školuju, a samim time niti razvijati karijeru u struci.

Rušenje dostojanstva

U najkraćim crtama tako bi izgledao zaključak skupine kostimografa, scenografa te profesora Tekstilno tehnološkog fakulteta u Zagrebu, visokoškolske ustanove u kojoj se školuju budući kostimografi.

Kostimografi i scenografi danas su u najvećem broju u statusu slobodnih umjetnika. Makar se to i ne uzima kao prevelik problem, s obzirom na to da se radi o umjetničkoj profesiji, a mogućnost rada za različite institucije i projekte jamči kvalitetu - nepotizam i angažiranje

DOBRI PRIMJERI

Studenti suraduju na predstavama

Kostimografkinja Jasmina Paček s Umjetničke akademije u Osijeku ukazala je na svijetli primjer suradnje Umjetničke akademije i osječkoga HNK-a, koji studente uključuje u praktični rad na predstavama. Slično je, kazuje Snježana Vego, profesorica kostimografije na zagrebačkom Tekstilno tehnološkom fakultetu, bilo i kada su njezini studenti u suradnji s kolegama s Muzičke akademije, koji su postavljali Mozartovu »Čarobnu frulu«, radili kostime.

ma može se naslutiti da njihovi honorari daleko nadmašuju honorare domaćih umjetnika.

Doduše, ima i svijetlih primjera korektne suradnje u kojima strani redatelji ne dovode svoje suradnike, već uzimaju i domaće., na što podsjeća Doris Kristić na primjeru svoga matičnog kazališta ZKM-a, ali čini se da je to dobra volja (ili profesionalnost) vodstva kazališta, a ne čvrsto pravilo.

Početak i majstor

Uopće su honorari siva zona, jer ne postoji njihova klasifikacija, u smislu da ne može isto biti plaćen početak i iskusni majstor, a Kris-

RANKO MARKOVIĆ

Struka u škripcu: Scenografkinja Dinka Jeričević i kostimografkinja Doris Kristić

Mnogi traže sindikat koji bi usmjeravao uvjete angažmana i plaćanja

neprofesionalaca, a samim time često i rušenje cijene rada, ponajprije dostojanstva poznatih i cijenjenih imena hrvatske kostimografije i scenografije, najviše pogađa struku, na što ukazuje kostimografkinja Katarina Radošević Galić.

Osim neprofesionalaca, domaće snage ugrožava i čest angažman stranih umjetnika. Načelno nikomu to ne smeta, naprotiv, ali iz razgovora s kazališnim ljudi-

tić predlaže i klasifikaciju cijena za manje, srednje i veće projekte. Scenografkinja Dinka Jeričević upozorava da budući kostimografi i scenografi nemaju prilike za stjecanje iskustva s mentorima, što se izravno nadovezuje na već spomenute probleme nejasnoga angažmana i neloyalne konkurencije, posebno na televiziji i filmu.

Jedini način da se postave čvrsta pravila igre i vrati kvaliteta jest velik i jak sindikat, za što se osobito zalozuje Ivica Šimić iz Male scene, a koji bi okupljao slobodne umjetnike i diktirao uvjete angažmana i plaćanja. U svakom slučaju, slobodnim kazališnim umjetnicima nema tko pomoći i zaštititi ih, dok to ne učine sami.